

Ersättningsfrågan i media 30 november 2016 – 13 feb 2017

I Sverige har DN och SvD publicerat rankingar av VD-ersättningar baserat på inkomststatistiken. Det har bidragit till en förnyad debatt om växande inkomstklyftor. I Storbritannien har tunga förvaltare som BlackRock uppmärksammats för krav på återhållsamhet med de högsta VD-ersättningarna. Frankrike inför en lag om bindande omröstningar på bolagsstämmorna kring ersättningspaketen. I USA har ännu inga tydliga signaler kommit från den nye presidenten vad han avser ta för initiativ i ersättningsfrågorna. Staden Portland inför en lokal bolagsskatt för företag med höga VD-ersättningar.

Sverige

Dagens Nyheter gör varje år i december en ranking av de högsta inkomsterna i näringslivet, baserat på taxeringsutfallet för året innan. Även 2016 kom danska Ane Maersk McKinney Uggla överst på listan med en taxerad inkomst av tjänst på 321 miljoner kr. Nummer två på listan var Nobinas VD Ragnar Norbäck som taxerade för 48 miljoner kr. Andra namn högt på listan är Lennart Johansson, VD Investor Growth, Axel Hjärne, VD Elltel, samt Leif Johansson (f.d. Volvo) och Leif Östling (f.d. Scania) och Hans Vestberg (f.d. Ericsson). Dessa taxerade mellan 40 och 34 miljoner kr ([Dagens Nyheter den 31 december](#)). Enligt Dagens Nyheter har de 20 bäst betalda i näringslivet 20 miljoner kronor eller mer i inkomst. Enda kvinnan på den listan är SEB:s Annika Falkengren.

Dagens Nyheter har även gjort en lista över kapitalinkomster, och där är beloppen genomgående högre. Ane Maersk Mc Kinney Uggla taxerade för en kapitalinkomst på 571 miljoner kr. Dock överträffades den intäkten med råge av flera andra personer från näringslivet som Lars Markgren, King, och Nathanael Weitzberg, Nordic Capital. Stefan Persson, Fredrik Lundberg och Gustaf Douglas är andra välkända näringslivsprofiler på kapitalinkomstlistan.

Svenska Dagbladet publicerade dessförinnan en lista över de 58 högsta inkomsterna inom vad tidningen kallar för finanseliten ([Svenska Dagbladet den 22 december](#)). Listan är handplockad och således inte fullständig. Den toppas av Jacob Wallenberg med 31 miljoner kronor (beloppet förklaras till del av ett arvode från Coca Cola). Därefter följer nye VD i Volvo Martin Lundstedt på 25 miljoner kronor och Annika Falkengren, SEB, med motsvarande inkomst. Christian Clausen, f.d. Nordea, samt Investorcheferna Johan Forsell och Börje Ekholm följer efter i tabellen. Notabelt är att förre finansministern Anders Borg finns med bland de 15 högsta inkomsterna med 9,8 miljoner kronor.

Svenska Dagbladets Carolina Neurath kommenterar att det är oklart vad som gör att dessa personer kan kamma in så höga inkomster. Men de betalar trots allt mycket i skatt, bara Annika Falkengren har på fem år betalat in 60 miljoner kronor ([Svenska Dagbladet 22 dec](#)).

De tio bäst betalda i listan tjänade sammanlagt 210 miljoner kronor under 2015 och betalade 112 miljoner kronor i skatt ([Svenska Dagbladet den 22 december](#)). Denna grupp på 10 personer ökade också sina inkomster med hela 26 procent under 2015. ”En makalös utveckling. Ingen annan grupp i samhället ökar sina inkomster som den här eliten”, kommenterar V:s Jonas Sjöstedt ([Svenska Dagbladet den 23 december](#)). Enligt honom är det provocerande att dessa personer och ”deras organisation” Svenskt Näringsliv predikar återhållsamhet och låga löner. Själva bidrar de inte till detta, säger han.

Svenskt Näringsliv kommenterar att vanliga VD:ar fått sina löner sänkta mellan 2014 och 2015. Medianlönen har sjunkit med 1 000 kr och uppgår till 81 500 kr. ”Det som är intressant är hur jämlikhet utvecklas för bredare grupper, inte ett antal enskilda individer” säger Jonas Frycklund på Svenskt Näringsliv ([Svenska Dagbladet den 28 december](#))

Svenska Dagbladet har också en särskild [lista](#) på de högst avlönade kvinnorna i ”finanseliten”. Den toppas som väntat av SEB:s Annika Falkengren med 25 miljoner kronor. Därefter är spannet stort till de som följer som Ingrid Bonde (Vattenfall, 9,4 miljoner kronor) och Gunilla Herlitz (Bonniers, 8,5 miljoner kronor).

Expressen konstaterar att Annika Falkengren, som skall lämna SEB, sammanlagt tjänat 204 miljoner kronor under sina 11 år som VD i banken. Dock utgår inget avgångsvederlag då hon sagt upp sig själv. Hon blir därefter delägare i schweiziska kapitalförvaltaren Lombard Odier Group ([Expressen 16 januari](#)).

Professor Lars Engwall, Uppsala universitet, kommenterar de höga ersättningarna med att det handlar om status för företagsledarna, som jämför sig med varandra. De som är kommunikativa och syns, som Carl-Henric Svanberg, BP, får ett bra varumärke vilket bidrar till karriären. ”Marknadsnoteringen” fungerar då allt står i årsredovisningen säger han. ([Svenska Dagbladet 28 december](#)).

Dagens industri kommenterar i en ledare de ökade lönerna respektive inkomsterna. Löneskillnaderna är små i Sverige och jämnas ut av transfereringssystemen. Däremot växer inkomstskillnaderna. Det beror på att nya företag och förmögenheter växer fram, vilket är bra. Av ekonomiska och dynamiska skäl bör det finnas skillnader. Men sociala och humanitära skäl talar för att klyftan inte bör vara för stor mellan de som arbetar och de som inte gör det. Fattigdomen bör minskas genom att fler arbetar, inte genom ökade skatter, resonerar skribenten Lotta Engzell-Larsson ([Dagens Industri den 3 januari](#)).

LO-ordföranden Karl Petter Thorwaldsson skriver i en debattartikel att klyftorna i kapitalinkomster nu växer snabbt, samtidigt som beskattningen av privata kapitalägare urholkas ([Svenska Dagbladet 4 januari](#)). Hög skatt på förvärvsinkomster men låg eller obefintlig skatt på fastigheter och arv är inte rationellt, enligt LO som förordar en ”skatteväxling” med höjd skatt på kapital och sänkt kommunal skatt för att dämpa inkomstklyftorna.

I Storbritannien utses ”The Fat Cat Day”, då en toppchef tjänat in en årslön för en vanlig arbetare. Det tog i år 2,6 dagar för att nå dit, enligt organisationen High Pay Centre. I Sverige tar motsvarande tid sex dagar och en halvtimme, enligt Dagens Nyheter den [5 januari](#). På trettondagen har således en svensk toppdirektör, typ Investors Börje Ekholm, tjänat in en arbetares årslön.

Professorn i statskunskap Johan Hinnfors undrar om inte klyftorna nu håller på att bli för stora för svenskarna. Tidningen noterar att debatten om klyftorna blivit

---

intensivare och att socialdemokraterna försöker rycka åt sig initiativet i frågan. Finansminister Magdalena Andersson har bland andra uttalat sig för minskade klyftor.

Svenska Dagbladet har även gjort en granskning av lönerna för statens toppchefer. I topp hamnar Trafikverkets Lena Erixon, med en månadslön på 159 000 kronor. Förra årets topp, Rikspolischefen Dan Eliasson, kommer tvåa med 156 500 kronor. På plats tio kommer avgående Universitetskanslern Harriet Walberg-Henriksson med 131 500 kronor. Spannet är således 160 000 -130 000 kronor i månaden för de tio bäst avlönade myndighetscheferna ([Svenska Dagbladet den 26 januari](#)).

Svenska Dagbladets granskning visar även att ex-politiker har dragit in mycket pengar enligt taxeringslistorna. I toppen ligger den förre finansministern Anders Borg med 9,8 miljoner kronor för 2015 jämfört med 1,8 miljoner kronor sitt sista år i regeringen. Björn Rosengren taxerade för 6,8 miljoner kronor medan Göran Persson och Fredrik Reinfeldt "bara" taxerade för ca 1,5 miljoner kronor vardera ([Svenska Dagbladet 23 december](#)).

Övriga ersättningar

Kinnevik bytte den 7 december ut VD Lorenz Grabau med omedelbar verkan. Han har rätt till ett avgångsvederlag om 18 månadslöner, motsvarande cirka 15,8 miljoner kronor ([Dagens industri 7 december](#))

Handelsbankens f.d. VD Pär Boman tackade nej till att behålla sin lön när han blev ordförande i banken, efter stark kritik mot detta från bland annat AP-fonderna. Han kompenseras för lönebortfallet genom en pensionshöjning, som motsvarar 50 miljoner kronor i ökad kostnad för bankens ägare, skriver Dagens industri [den 12 december](#). Enligt årsredovisningen har pensionsavsättningen för Boman ökat från 170 till 223 miljoner kronor. Banken anger dock att justeringen beror på andra faktorer som en sänkt diskonteringsränta. Bomans justerade avtal ger honom en pension som om han jobbat kvar i banken till 60 år, trots att han lämnade VD-posten vid 53 års ålder Styrelsearvodet uppgår till 3 miljoner kr.

Nye VD i SEB, Johan Torgeby, får en lön på 9,5 miljoner kronor, ett långsiktigt aktieprogram värt cirka 4 miljoner kronor och en pension på 35 procent av grundlönen ([Dagens Industri den 8 februari](#)).

SAS-chefen Rickard Gustafson får en höjd årslön med 25 procent till 10,5 miljoner kronor, trots de sparprogram bolaget arbetar med för övriga anställda ([SVT Nyheter / Expressen](#) den 1 februari). Ordföranden Fritz Schur kommenterar lyftet med att styrelsen valt att höja till en nivå jämförbar med övriga börsföretag.

Jacob Wallenberg har under 2008–2014 varit styrelseledamot i amerikanska Coca Cola Company. Under den tiden deltog han i ett aktieprogram som föll ut i samband med att han lämnade uppdraget, och gav honom ca 15 miljoner kronor, vilket förklarar en nära nog dubblad årsinkomst 2015 ([Dagens industri / Svenska Dagbladet](#) den 28 december).

Börje Ekholms optionsprogram som ny VD för Ericsson har omskrivits flitigt i medierna. Dagens industri konstaterade den 23 december att programmet fått en flygande start, optionerna har mer än fördubblats i värde innan han hunnit tillträda, då transaktionen gjordes en dag då Ericssons aktie bottnade på 43,5 kronor. Därefter har den stigit med 23 procent. Med hävstång blir optionernas uppgång än större.

Tidningen Computer Sweden har gjort en ranking av inkomsterna för de 200 främsta profilerna inom IT- och tech. Överlägset i topp kom Patrick Söderlund, spelentreprenör och grundare av EA Sports, med 277 miljoner kronor i deklarerad inkomst. Tvåa kom Spotifys Daniel Ek, 38 miljoner kronor och nummer tre var Ericssons f.d. VD Hans Vestberg, 34 miljoner kronor ([Computer Sweden - Realtid 29 december](#)).

Storbritannien

Den stora kapitalförvaltaren BlackRock, världens största i sitt slag, säger att man skall rösta emot omval av styrelseledamöter som biträder alltför generösa ("outsized") ersättningsprogram. Firman har skrivit brev till styrelserna och ledningarna i de 350 största brittiska bolagen. "Vi kommer att motsätta oss omval av ledamöter om vi finner att det brister i överensstämelsen mellan betalning och prestation", säger en företrädare för förvaltaren till brittiska parlamentsledamöter vid

---

en hearing ([Financial Times den 6 december](#)). Bristande överensstämmelse är ett tecken på dåligt styrelsearbete, enligt firman.

Enligt senare artiklar har BlackRock skärpt sin inställning till att man bara kommer acceptera höjda ersättningar till VD om bolagen höjt ersättningarna till vanliga anställda i motsvarande grad. Black Rock äger andelar i samtliga stora brittiska börsbolag, och dess inställning väger tungt konstaterar the Guardian i en artikel [den 16 januari](#). BlackRock kritiserar även de generösa pensionspaketen till VD:ar och kräver en moderation, i linje med vad som gäller för vanliga anställdas pensionsförmåner.

En talesperson för BlackRock, Amra Balic, säger att benchmarking av VD-löner inte skall användas som en startpunkt för förhandlingar, utan bara som en referens avseende lönenivåer generellt.

Financial Times konstaterar dock att BlackRock, ett amerikanskt bolag, betalar sin VD Larry Fink mer än alla de brittiska bolag man nu skrivit till. Firman hävdar dock att ersättningen till Fink var oförändrad under 2015, i linje med vad som gällde för övriga anställda ([Financial Times den 21 januari](#)).

Även investeringsorganisationen Pensions and Lifetime Savings Association kritiserar höga ersättningar och säger att missnöjet i den frågan kan skapa en ny sk shareholder revolt under 2017. ”Det är dags för bolagen att förstå budskapet och börja minska på chefsersättningarna, ”enligt en talesman för organisationen med 1300 pensionsfonder som medlemmar ([Financial Times den 11 januari](#)). 90 procent av medlemmarna anser att ersättningsnivåerna genomgående är för höga.

Som framgick av den föregående mediesammanställningen har den brittiska regeringen nyligen lagt fram ett förslag, ”green paper”, om bindande omröstningar kring ersättningspaketen och andra åtgärder som syftar att hålla tillbaka ersättningsnivåerna. Förslagen har modifierats, dock fortsätter kritiken från det brittiska näringslivet, särskilt avseende intentionerna från regeringen att tvinga företagen att uppge lönegapet mellan VD och vanliga anställda. En krönikör i Financial Times raljerar mot näringslivet att det ständigt försöker undvika debatt och publicitet om de höga och skenande ersättningarna ([Financial Times den 7 december](#)).

De brittiska toppcheferna spelar i en egen ”premier league” när det gäller ersättningar, långt över vad övriga europeiska chefer tjänar, enligt en studie från Vlerick Business School, refererad i Financial Times [den 21 december](#). Men till skillnad från fotbollens liga, så står inte ersättningarna i proportion till företagens resultat. ”Vår studie visar att man inte får de bästa VD:arna genom att överbetala dem”, säger Xavier Baeten på Vlerick.

Studien omfattar 710 europeiska företag. UK-cheferna har också en högre andel rörlig ersättning än andra länders toppchefer. Ersättningarna är också oerhört komplexa och svåra att analysera, enligt Vlerick-institutet.

En annan studie, beställd av investeringsorganisationen CFA och Lancaster University, har funnit att cheferna i de 350 största brittiska bolagen i snitt ökat sina ersättningar med 82 procent i reala termer sedan 13 år tillbaka. Avkastningen på investerat kapital hade däremot bara ökat med 1 procent under perioden. Studien fann ”klart bristande överensstämmelse mellan VD-ersättningar och värdeskapande”. ([Financial Times](#) / [the Guardian](#) den 27 december). De ökade ersättningarna förklaras främst av prestationsberoende parametrar, trots att prestationerna i form av avkastning inte ökat.

Studien har även uppmärksammats av Veckans affärer [den 28 december](#). Den så kallade Fat Cat Day, då en VD har dragit in en årslön för en anställd, inföll den 4 januari, enligt High Pay Centre. En VD för FTSE 100-bolagen tjänar mer än 1000 pund i timmen, enligt organisationen. Det krävs 28 timmars arbete för en VD att nå medellönen 28 000 pund. HPC påminner att premiärminister May lovat att skapa en ekonomi som arbetar för alla, inte bara eliten och vill se åtgärder i den riktningen snarast ([the Guardian den 4 januari](#)).

Labourledaren James Corbyn har hamnat i blåsväder sedan han först förespråkade ett tak för höga löner, och sedan tagit tillbaka det inom några timmar. Istället har han nu förespråkade att företag som får statliga kontrakt inte får ha ett lönegap mellan VD och anställda på mer än 1:20 ([Bloomberg den 10 januari](#)). Hans tidigare förslag om lönetak fick stark kritik från ekonomer, och han satte taket strax över sin egen lön på 138 000 pund om året. F.d. premiärministern David Cameron initierade en regel om att inga statliga löner fick överstiga premiärministerns, utan särskilda tillstånd ([Financial Times den 11 januari](#)).

USA

Den amerikanska finansinspektionen, SEC, har preciserat hur bolagen skall rapportera skillnaderna i lön mellan VD och vanliga anställda, enligt Dodd Frank-lagen. Löneskillnaderna skall finnas med i årsrapporter och proxy statements för det bokslutsår som börjar 1 jan 2017. SEC har också preciserat hur lönerna skall beräknas och vilka komponenter som skall ingå ([cfo.com den 24 oktober](#)). Många hoppas att denna regel aldrig skall träda i kraft, då den nye presidenten har ställt i utsikt förändringar i lagen. Men det är ännu oklart vilka förändringar, om några, i Dodd Frank-lagen som den nye presidenten vill genomföra.

En studie av skillnaden mellan vad VD tjänar relaterat till övriga i företagsledningen visar att skillnaden är 6:1 de fem bolag som har högst löneskillnad. Apple är ett av företagen med den största skillnaden, 7:1 i företagsledningen ([Equilar Blog den 23 januari](#)). Dock blir jämförelserna ofta svåra att göra då det faller ut aktieprogram för VD som gör att skillnaderna enstaka år kan bli 30:1 eller mer. För att jämma ut detta har studien valt ett femårs-genomsnitt.

Vissa bolag har dock en omvänd relation, där VD har lägre ersättning än andra i företagsledningen, exempelvis Facebook.

Den f.d. bankiren Gary Cohn lämnar Goldman Sachs för att arbeta i Donald Trumps administration som chef för National Economic Council. I samband med avgången får han utbetalt intjänad lön och bonus på mer än 284 miljoner dollar. Han skall likvidera alla tillgångar innan han tillträder den nya posten ([Bloomberg den 24 januari](#)).

F.d. VD för Exxon Mobil Rex Tillerson, får en stor del av sin inestående lön, aktiebonus och andra förmåner fonderade i en så kallad trust inför tillträdet som USA:s utrikesminister. Exxon och Tillerson har valt denna lösning istället för en ren försäljning då det gör att processen går snabbare, skriver Bloomberg [den 10 januari](#). Enbart hans aktier i Exxon är värda mer än 300 miljoner dollar ([Wall Street Journal den 4 januari](#)).

Apple-chefen Tim Cook fick för 2016 en sänkt ersättning med 15 procent sedan firman missat målen för försäljning och vinst för första gången sedan 2009. Hans ersättning uppgick till 8,75 miljoner dollar skriver Wall Street Journal [den 6 januari](#).

Staden Portland på USA:s västkust skall införa en lokal straffskatt på högavlönade chefer. Bolag vars chefer tjänar mer än 100 gånger den genomsnittlige medarbetarens lön får en 10 procent extra bolagsskatt. Om chefen tjänar mer än 250 gånger höjs skatten till 25 procent ([the Guardian den 8 december](#)). Det finns 540 bolag som gör affärer i Portland i en omfattning så de kan skattebeläggas. Idén om en lokal straffskatt har inspirerats av den franske ekonomen Thomas Piketty, enligt stadens företrädare.

Kanada

Även i Kanada finns begreppet ”Fat Cat Day”, dagen då en VD för ett storföretag har tjänat in en normal årslön för en anställd. Den dagen inträffade redan årets första arbetsdag, strax för lunch, rapporterar the Guardian [den 3 januari](#). VD-ersättningarna i Kanada tillhör de högsta i världen i relativa termer. Genomsnittslönen för en storbolags-VD (de 100 största bolagen) ligger på motsvarande 7 miljoner USD, eller 193 gånger en vanlig anställds genomsnittslön. Det senaste året, 2015, steg VD-ersättningar med 7 procent medan den kanadensiska ekonomin backade.

Tyskland

Deutsche Bank, som länge plågats av ekonomiska problem i kölvattnet på dryga USA-böter för förseelser i samband med finanskrisen, har skurit ner sina bonusar kraftigt. Uppgörelsen med det amerikanska justitiedepartementet kostade banken mer än 7 miljarder dollar. Såväl inställd utdelning som nedskurna bonusar för mer än en fjärdedel av bankens 100 000 anställda genomförs nu. Även ledningens bonusar har inställts, dock tilldelas dessa aktier som faller ut om bolagets aktiekurs återhämtar sig de närmaste åren ([Reuters den 18 januari](#)).

Frankrike

De börsnoterade franska bolagen kommer från och med i år omfattas av den nya lagen Sapin II, som föreskriver bindande omröstningar på bolagsstämmorna gällande principerna och de faktiska utbetalningarna av ersättningar till företagsledning och styrelser. Frankrike har sedan 2014 tillämpat frivilliga ”say on pay”-omröstningar. Med den nya lagen krävs ett större pedagogiskt arbete med att förklara ersättningsprinciperna, nivåerna och vilka resultat som dessa bidrar till i företagen, och för investerarna ([Les Echos den 10 januari](#)).

Den synnerligen omskrivne VD:n för delvis statsägda biljätten Renault, Carlos Ghosn, har återigen hamnat i rubrikerna. Tidigare gällde det hans ersättningar på totalt 15 miljoner euro för jobben som VD för både Renault och Niissan. Nu handlar det om Mitsubishi, som införlivats i gruppen och där Ghosn föreslås bli ordförande. Mitsubishi har föreslagit ett trefaldigande av ersättningarna till styrelseledamöterna ([Financial Times den 30 november](#)). Dessutom har ett aktieprogram för Ghosn som VD för Renault orsakat stor debatt i Frankrike, och figurerat i den begynnande presidentvalskampanjen. Ghosn har realiserat köpoptioner på aktier som teoretiskt kan ge honom en vinst på 6 miljoner euro om han säljer aktierna till dagens kurs ([Liberation den 28 december](#)).
